

KARIZMATIČKA GIBANJA KAO SIGNA TEMPORUM U DANAŠNJOJ CRKVI

DR. ANTE KRESINA

UVOD

Karizmatička gibanja javljaju se pod više specifičnih naziva kao na primjer: Karizmatička obnova (Charismatic renewal), Duhovska obnova, Karizmatičke grupe, Katolički neopentekostalizam, Neopentekostalni katolički pokret, Katolički karizmatički neopentekostalni pokret, i sl. Ne ulazeći u podrobniju povijest toga pokreta upućujemo na obilnu literaturu, a zadržat ćemo se za tren, za opravdanje našeg dubljeg interesa za te nove pojave religioznoga doživljavanja u Crkvi, samo na nekim značajnijim činjenicama¹.

Pokret se javlja zamašnije početkom našeg stoljeća u protestantskim američkim krugovima, a većeg zamaha dobiva i naglo se proširuje u katoličkim sredinama Amerike i po svijetu poslije Drugoga vatikanskog sabora. Papa Ivan XXIII završavajući prvu sesiju Sabora, 8. prosinca 1962, ističe naše doba kao »Vrijeme Novih Duhova«. Dokumenti Sabora osobito oni o Crkvi i njezinom misijskom djelovanju ne mimoilaze karizme Duha (LG br. 12; AG br. 4.5.23; PO br. 4; GS br. 7). Značajni su sastanci karizmatičara u Malines-Bruxelles-u 1972; teološki sastanak stručnjaka pod vodstvom kard. Suenens-a o pitanju karizmatičkog gibanja u Malines-u 1974; zbor karizmatičara na Duhovski ponedjeljak u Rimu 1975, koji je pozdravio Pavao VI naglasujući osobnu nadu u vitalnost toga pokreta za Crkvu.

BITNE POSTAVKE

Karizmatička se gibanja javljaju ne samo pod različitim imenima već i s različitim značajkama. Ima više tipova tih gibanja ili više struja ka-

1 Opsežnije o pojavi i povijesti pokreta: Edward D. O'Connor, *Spontaner Glaube, Ereignis und Erfahrung der charismatischen Erneuerung*, Herder, Freiburg, 1974. (prijevod s engleskog), passim; René Laurentin, *Pentecotisme chez les catholiques, Risques et aventr*, Beauchesne, Paris, 1974, passim.

2 Walter J. Holleweger, *Wiederentdeckung des Heiligen Geistes*, ekumenische Perspektiven, 6, Frankfurt, 1974., str. 55 sl. (djelo više autora).

3 Heribert Mühlen u uvodu u n. dj. Edwarda D. O'Connor-a, str. 12.

rizmatičara već prema tome gdje se pojavljuju i na kojoj su razini odnosa prema postojećem standardnom kršćanstvu i Evanđelju². Team teologa u Malinesu ističe kako ne bi američki tipovi odgovarali posvuda u svijetu³. Ipak se glavne značajke svih grupacija slijevaju u nekoliko bitnih i zajedničkih tokova: rad se odvija u manjim skupinama, posebno se naglasuje spontana molitva, pažnja se posvećuje čitanju svetopisamskih tekstova, izbjegavaju se razlike u zajednici te isticanje pojedinaca ili vođa, polaganje ruku, krštenje u Duhu, obraćenje, vidljivo poboljšanje života, dar proricanja, dar liječenja, dar jezika i tumačenja jezika⁴.

Kao i drugi tako se i ovaj pokušaj u Crkvi poziva na autentično kršćanska obilježja i prvenstveno na prve izvore kršćanstva i na Bibliju. U ovom slučaju je pozivanje na Sv. pismo izrazitije s razloga što se karizmatičari kao pokret ne mogu pozivati na neke jake tradicijske osnove kroz povijest Crkve ukoliko je karizmatско bogatstvo s vremenom iščezavalo sve više iz svijesti vjernika, a bilo predominantno u Pracrkvi i, kako tvrde novozavjetni tekstovi, u svim zajednicama prvih vremena. Tu je razlog koji izaziva da se, koliko je moguće, ispita opravdanost i osnovanost karizmatičarskog pozivanja na novozavjetne tekstove. I koncilski dokument *Lumen gentium* (br. 12) upozorava: » . . . ali sud o njihovoj (karizama) ispravnosti i urednoj upotrebi spada na one koji upravljaju Crkvom«.

ANALIZA NOVOZAVJETNIH TEKSTOVA O KARIZMAMA

Najpoznatiji tekstovi koji spominju karizme nalaze se u Dj 2,1—13; 1 Kor 12—14; Gal 5,25; Rim 8,15; Ef 4,9—13; Heb 2,4; 6,4—5 i dr. Tim se tekstovima bavi uvijek i egzegeza i teologija odnosno pneumatologija te nisu ostali nezapaženi do sada. Uz mnoštvo drugih neizričitih i izričitih oni su osnovica i crkvenom učiteljstvu i teološkom ispitivanju i karizmatičarima kada prikazuju Crkvu i njezinu povezanost u Duhu⁵.

U egzegetskoj analizi bez ulaženja u pojedinosti, mogli bismo krenuti, s obzirom na tekstove, od onoga što je u njima bazično prema sporednijemu vodeći pri tom računa i o izazovu karizmatičarskog pokreta, tj. ne obuhvaćajući sveukupnost sadržaja već ono što odgovara postavljenoj temi u naslovu.

Duh Sveti sa svojim darovima u središtu je novozavjetnih tema i poruka osobito u Djelima i kod Pavla: od Isusovoga začeca, kroz njegovo javno djelovanje te u uskrsnuću, u poslanju apostola, njihovoj aktivnosti do obdarivanja svakog krštenika i vodstva Crkve. Duh se neodvojivo vezuje

4 Heribert Mühlen, *Die Erneuerung des christlichen Glaubens*, Don Bosco Verlag, München, 1976. str. 234 sl. Edward D. O'Connor, n. dj., str. 109 sl.

5 Heribert Mühlen, *Der Heilige Geist als Person*, Verlag Aschendorff, Münster, 1966³; *Una Mystica Persona, Die Kirche als das Mysterium der heilsgeschichtlichen Identität des Heiligen Geistes in Christus und den Christen: eine Person in vielen Personen*, München, 1968³.

Heinrich Schurmann, *I doni charismatici dello Spirito*, u *La Chiesa del Vaticano II. Opera collettiva diretta da Guilherme Barauna, ofm. Vallecchi, Firenze, 1965.*, str. 561—588;

Rudolf Schnackenburg, *Die Kirche im Neuen Testament, Quaestiones disputatae* 14, str. 15—21.

Hans Küng, *Die Kirche*, Herder, 1967⁷, str. 215—230.

I. de la Potterie, S. J. — S. Lyonnet, S. J., *La vie selon l'Esprit, condition du chretien. Unam Sanctam* 53, Paris, 1965. Vidi i komentare o mjestima.

u tkivo kršćanstva i ostaje čimbenikom i životvorcem Isusovih učenika i djece Božje te stvara od zajednice mnogih mističnu Osobu i jedno Tijelo⁶.

Prijeđimo sada u neke analize počam od najizrazitijega teksta, opisa silaska Duha Svetoga nad apostole prema Djelima. Osobitosti u tom opisu, kao šum s neba, ognjeni jezici, govor drugim jezicima, privlače interes mnogih u prvi plan, a sama sila Duha, kojom nastaje veliki zaokret u životu apostola kao da ostaje manje zapažena. I ovdje treba razlikovati bitno od sporednoga.

Novi uvidi u narav biblijskih, i novozavjetnih tekstova, a osobito uvidi u teološku preokupaciju pojedinog hagiografa te njegov redakcijski posao, uspoređivanje tekstova s ranijim tradicijama u židovstvu, a ponekad i u helenizmu, analiza književnih rodova te uzimanje u obzir paralelnih mjesta, otkriva kako se ne smije svaki tekst uzimati u duhu staroga bibličizma i historicizma, faktografski, kako se to do nedavna općenito činilo, a čini još i danas napose u rubnim protestantskim zajednicama. Bez osvrta na nova hermeneutska načela, osobito ona o literarnim strukturama i vrstama, ne može se doseći ni narav ni vrijednost ni smisao teksta⁷.

Uz taj opći hermeneutski razlog, može se spomenuti još jedan specifičniji koji, u nekim slučajevima, omogućuje, ako ne i sili, odstupanje od historicističke metode, tj. doslovnog tumačenja. To je biblijsko poimanje čudesa.

Iz Lukina se opisa svakako ima zaključiti na veliko čudo, koje se dogodilo s apostolima. Prema aristotelo-skolastičkom poimanju svijeta i prirode, skolastička je teologija i filozofija, osobito tomistička, shvaćala čudo samo ukoliko je ono događaj protiv, mimo ili iznad prirodnih determiniranih tokova, tj. čudo bi bilo uskakivanje u prirodni tok zbivanja ili lom prirodnih zakona (usp. S. T. I, 110,4: »Factum a Deo productum praeter ordinem totius naturae creatae«). Tako bi se nešto trebalo bilo dogoditi i na Duhove u Jeruzalemu. U protivnom ne bi se moglo govoriti o nekom čudesnom događaju.

Biblijsko pak čudo, kao i čudo prema suvremenoj teologiji, šireg je spektra. Čudo nije, prema takvom novom i biblijskom shvaćanju, sam izvanjski čin; on, da bude čudo treba biti i doživljen. Treba se tom činu netko čuditi. Bilo kako iznenađujući izvanjski fenomeni, bez subjekta ostaju nezapaženi. Za čudo je dakle presudan i subjekt. Čovjek, prema Bibliji, doživljuje Boga ne samo preko vanjskih izazova već i u dubini svoga duha. I ti doživljaji mogu biti ponekad, iako čisto nutarnji, očitovani tek po učincima, prava čudesa.

Za opravdanje biblijskoga pojma čuda, koji je različit od skolastičkog pojma, dosta je podsjetiti da Biblija ima drugačiji pojam prirode i svijeta. Svijet i priroda ne kreću se, jednom pokrenuti, po fiksiranim zakonima kao po tračnicama, već ih Bog drži u svojoj ruci i mijesi kao glinu kako hoće. Bog je stalno na djelu i sve stvara čudesno. Vidjeti Božje djelovanje posvuda i diviti se i čuditi i veličati »mirabilia Dei« to je svojstvo biblijskih ljudi. Uočiti Božji Ruah, Pneumu znači dosežnije shvatiti čudotvor-

6 Počam od enciklike *Mystici Corporis Pia* XII pa naovamo sve češći teološki naziv za Crkvu.

7 Enciklika *Divino afflante Spiritu* iz 1943, a posebice Instrukcije Papinske Biblijske Komisije iz 1964. *Sancta Mater Ecclesia*: »To je opće hermeneutsko pravilo prema kojemu treba tumačiti kao knjige Staroga tako i Novoga zavjeta, jer su ih hagiografi napisali slijedeći način mišljenja i pisanja svojih suvremenika.«

nost Božju i ne skućiti čudo u okviru skolastičkih kriterija. Biblijsko čudo je šire. Ovime se nikako ne želi zanijekati primjenljivost i valjanost skolastičkih kriterija za neke dapače brojne događaje opisane u Bibliji, ali se želi istaći ponovno kako nije u Bibliji čudo isključivo ono, što bi išlo u okviru takvih kriterija.

Mi dosižemo biblijska čudesa tek u opisima. Opisana su ona koja su doživljena i shvaćena. Tumačiti ih valja u duhu i mentalitetu kojim su ispisana. Ne smije se dijeliti čudo od opisa i tumačiti ga izolirano kao da bi stajalo pred nama kao objektivna neovisna stvarnost⁸.

U svjetlu gornjih saznanja, stručnjaci biblijskih znanosti otkrivaju u duhovskom događaju jednu teologiju, a nije se teško uvjeriti da je takav stav (pred tekstom o silasku Duha nad apostole) iscielirao i slijedeću formulaciju saborskog dokumenta Ad gentes br. 4: »... Ipak je na Duhove sišao nad apostole... Crkva se pred mnoštvom očitovala javno... Tu je napokon predoznačeno objedinjavanje narodâ u katolicitetu vjere po Crkvi Novoga saveza, koja govori svim jezicima, koja u ljubavi razumije sve jezike i na taj način nadvladava babilonsko rasulo«⁹.

Iz teksta iz Djela ne može se zaključiti pojavnost sigurno uočljivih čudovišnih vanjskih fenomena kao što bi bili vanjski vidljivi plameni jezici, govor tuđim jezicima i sl. Ali je ipak jedno sigurno: apostoli su doživjeli novost koja ih je čudesno duboko izmijenila i obdarila. Oni su tu novost, u duhu starozavjetnog shvaćanja djelovanja Božjega u prorocima i shvaćanja Isusovog događaja i doživljaja, opravdano pripisali Duhu.

Među značajnije tekstove o karizmama ubraja se svakako i 1 Kor 12—14. Tu se nabrajaju razni darovi, što ih Duh dijeli vjernicima: apostolstvo, proroštvo, učiteljstvo, vjera, nada, ljubav, dar liječenja, dar jezika, dar tumačenja jezika, dar razlučivanja duhova, riječ mudrosti, dar spoznaja. Iz poznavanja Pavlove brige oko stvaranja manjih složnih zajednica, lako je i ovdje uočiti koliko je Apostolu stalo do sloge i prijateljstva među i odviše podijeljenim duhovima u Korintu (usp. 1 Kor 3). On ne želi pod svaku cijenu ujednačiti sve vjernike, jer različiti su darovi, ali ih želi, uza svu raznolikost, povezati jednim vezom, koji ima biti prisutan u svakome, a to je ljubav. Kada bi bilo koji drugi vez bio toliko jak, on bi ga poželio: »A htio bih da vi svi govorite drugim jezicima« (14,5), što pada

8 O polmanju čuda u Bibliji kao i kasnije u judaizmu, kod Augustina, Tome i dalje vidi: G. Mensching — W. Vollborn — E. Käsemann — J. Baur — W. Philipp, *Wunder u: Religion in Geschichte und Gegenwart VI*, 1962², stupac 1831—1845; J. Gnllka — H. Fries, *Zeichen/Wunder*, u *Handbuch theologischer Grundbegriffe II*, München, 1963., str. 876—896; A. Vogtle, *Wunder*, u *Lexikon für Theologie und Kirche X* stupac 1255—1261. Ovdje samo: »Weil hinter allem der lebendige Gott steht, hat das AT einen viel breiteren Zugang zum Wunder als die moderne Zeit. Es zeigt sich bestrebt, Gottes wunderbares Wirken nicht nur in der aussergewöhnlichen, schlechthin wunderbaren Ereignissen zu preisen, sondern auch in allem, was dem Menschen überraschend, erschreckend, unklarlich erscheint«. J. Gnllka u *Handbuch Theol. Grundbegriffe II*, str. 876.

9 Jacob Kremer, *Pfingstbericht und Pfingstgeschehen, Eine exegetische Untersuchung zu Apg 2,1—13*, Stuttgarter Bibel-Studien, 63/64; *Pfingsten — Erfahrung des Geistes*, KBW, Stuttgart, Wien, 1974.

Uz tekst koncilskog dokumenta AG uz br. 4. bilješke u izdanju Dehoniane 6, a u izdanju KS latinski tekst 21, a hrvatski prijevod 8, stoji dokumentacija u vezi Babilonske kule i Duhova što se izvodi iz otačke literature i kulturne baštine kršćanstva: simbolika.

kao ironija na njihovu pretjeranu karizmaniju¹⁰. Među karizmama postoji stupnjevanje. Prorokovanje je viši dar od govorenja drugim jezicima, a vjera, ufanje i ljubav na vrhu su ljestvice. Ljubavi, od njih najvećem daru, Pavao posvećuje cijelo 13. poglavlje, stavljeno između 12. i 14. glave kao istaknutu vezu između svih karizama opisanih u prethodnoj i narednoj glavi. Vjera, ufanje i ljubav su darovi koji čovjeka iznutra mijenjaju, a ostali su kao funkcije ili službe. Te tri čine čovjeka dozrelim, a sa svima ostalima ostaje djetinjast («Kad sam bio dijete... , a kada sam postao zreo muž odbacio sam što je djetinje. A sada ostaje vjera, ufanje i ljubav») (13,11.13).¹¹

Pod darom vjere Pavao shvaća sposobnost zračenja osobnog uvjerenja i osvjedočenja na zajednicu; osobno nutarnje iskustvo, jednom doživljeno, ne može mučati. Ono takvoga vjernika iz ljubavi prema drugima goni da im progovori o spasenju. Tu je i nada ili uzdanje u riječ Gospodnju¹². Prorok je onaj koji ima dara čitati bit poruke evanđelja i Isusa Krista. Učitelj razjašnjuje događaje prošlosti poučno ih povezujući sa sadašnjima¹³.

Dar liječenja potvrđen je mnogim tekstovima Staroga i Novoga zavjeta i poviješću Crkve te, iako je izniman i rijedak i teško u konkretnom slučaju provjerljiv, ostaje uvijek dostojan naziva posebne karizme Duha¹⁴.

Na posljednje mjesto smješta Pavao karizmu govorenja drugim jezicima. Stavlja je negdje između proroštva i molitve u duhu. Moliti u duhu značilo bi izgovarati neke nepojmljive izraze. Ako to biva 'bez uma', za Pavla je neplodno i beskorisno (14,14 sl.), nikakva karizma. Prorokovanje je jasan govor, molitva u duhu (malim slovom) nejasna i neprotumačiva molitva, a dar govora drugim jezikom je protumačiv govor odnosno molitva (14,13). Iako ulazi u zbir karizama, izgleda da je taj dar jezika Korinćanima više štetio nego ih izgrađivao, zloupotrebljavali su ga. Pavao moli Korinćane da teže za prorokovanjem, a za govor drugim jezicima kaže da ga ne priječe. Budući se taj dar vrlo cijenio i uzdizao, priječiti ga značilo bi povrijediti ljubav prema 'slabima' i pomalo djetinjastima te još povećati razdor u zajednici (1 Kor 12,25)¹⁵.

10 E. B. Allo, *Première Épître aux Corinthiens*, Etudes Bibliques, Paris, 1956², str. 357; Otto Kuss, *Paulus*, Pustet, Regensburg 1971, str. 135 sl.; Günther Bornkamm, *Paulus*, 1970², str. 188.

11 A. Kresina, *De maturitate spirituali christiana iuxta S. Paulum*, PUG, Romae 1965, str. 26 (excerpta ex disertatione), a u rukopisu neobjavljenom iz teze stoji opširnije na str. 173: »Charismata ergo diversa si comparantur cum fide, spe et caritate, sicut puerilia apparent, et evacuanda sunt non sane tamquam non existentia, sed tamquam illa quae transitoria et sine magno valore.« Takva tvrdnja nije daleko od izjave: »... i karizme ne treba lakoumno tražiti, niti se preuzetno smiju od njih očekivati plodovi apostolskih djela.« (LG 12). Očito se misli na karizme ukoliko su vanjske upadljive manifestacije, a ne na one velike i bitne.

12 Eugen Biser, *Glaubensverständnis, Grundriss einer hermeneutischen Fundamentaltheologie*, Herder, 1975, str. 72 sl.; GS br. 7. Gerhard Wahrm, *Wege zu religiöser Erfahrung*, Walter Verlag, Olten, b. g., passim.

13 Proroci su zajedno s apostolima temelj Crkve (Ef 2,20). Oni nisu birani, nisu nosioci neke određene službe, njih zove Duh. Izgleda da su bili prisutni u svim zajednicama (Rim 12,6; 1 Kor 12,10; Ef 4,11; Otk 13,1 sl. 15,32). Usp. Heribert Mühlen, *Die Erneuerung des christlichen Glaubens*, str. 239.

14 Heribert Mühlen, n. dj., str. 241 sl.; René Laurentin, n. dj. str. 159., AG4 bilj. 13. R. H. Fuller, *Die Wunder Jesu in Exegese und Verkündigung*, Patmos, 1967, str. 15 sl.

15 Usp. bilj. 12; Otto Kuss, n. dj., str. 136; Günther Bornkamm, n. dj. str. 188; Ernst Käsemann, *Paulinische Perspektiven*, Tübingen, 1972, str. 224 sl.; Walter J. Hollenweger, n. dj. str. 60: »... darf es als 'Gottes Kindergarten' bezeichnet werden.«

Prema sudu egzegeta, govor drugim jezicima značio bi svojevrsno govorenje, govor na drugi način, način moljenja u ushиту i nekoj ekstazi, a nikako govor tuđim jezicima, koji bi se mogli prevoditi. Uostalom ni po originalu ni po prijevodima ne nalazimo riječi koje bi mogle značiti da se misli na prevođenje već se izričito govori, u više navrata, o tumačenju takvih jezika¹⁶. Tim se darom želi istaći sila Duha koja čovjeka zahvaća. Ako je to bilo tendenciozno, ulazilo je u poznatu manu Korinćana zvanu 'Schärmgeistere!' . Izgleda da se ne smiju uspoređivati ovi tekstovi iz 1 Korinćanima o govoru drugim jezicima sa tekstovima iz Luke u Dj 2,1—13; 10,46; 19,6, a da se pri tom ne vodi ozbiljnog računa o kontekstu. U Luke je izrazita nakana istaći kako Duh stvara Crkvu i apostola i one koji im se pridružuju, a u 1 Kor je dar govora jezicima uzrok razdora u zajednici, prema slutnjama, možda čak i poganskoga podrijetla¹⁷.

ZAKLJUČAK

Crkva je obdarena velikim karizmama različitih službi i poziva (Ef 4,11—14; Rim 12). Dan joj je Duh kao vođa i asistent. Ona je Kristova ukoliko je zajedno snagom Duha, čiji je prvi i najveći znak ljubav. Ako Duh i karizme ulaze u bit Crkve, onda ulaze u bit i srž kršćanskoga življenja pojedinaca i zajednice. Gledamo li s tih osnovnih postavki život u Crkvi, naš crkveni život, našu crkvenost, tj. zajedništvo: administracija, hijerarhija, službenički poslovi i službeni odnosi, masovnost, način moljenja, bogoštovna sakupljanja, premaleni prostor za mnoge karizme dane krštenima prema mjeri milosti i sl., razumjeti je kako se mnogi vjernici osjećaju na periferiji ili drugorazrednima, odviše zanemarenima. Kroz prošlost se uobičajio dojam da je za vjernike neklerike dostatno prihvatiti definirane vjerske istine, opsluživati crkvene propise i služiti se sakramentima kao servisima za privatne usluge. Ovdje ne bi bilo na odmet navesti misao saborskog dokumenta GS br. 7: »Promjena mentaliteta i struktura često dovodi u pitanje tradicionalne vrijednosti, napose među mladima, koji su često nestrpljivi, dapače se zbog nezadovoljstva i bune, pa svjesni svoje važnosti u društvenom životu, žele što skorije u njemu vršiti svoju ulogu . . . Nove prilike napokon utječu i na vjerski život. S jedne strane ga izoštriji kritički duh čisti od magičnog shvaćanja svijeta i od preostataka praznovjerja te zahtijeva više osobno i odgovornije prianjanje uz vjeru, tako da mnogi dolaze do življeg iskustva Boga. S druge pak strane sve šire mase napuštaju praktički religiozni život.«

René Laurentin, n. dj. str. 118 u odnosu na karizmatičare tvrdi da se i u njih te pojave javljaju tek u počecima, a kasnije iščezavaju.

16 Svi su komentari teksta u tom jednodušni. Usp. G. Bornkamm, n. dj., str. 189; E. B. Allo, n. dj. str. 381; Otto Knoch, *Der Geist Gottes und der neue Mensch*, Verlag Katholisches Bibelwerk, Stuttgart 1975, str. 116. René Laurentin, n. dj. str. 117 za karizmatičare: » . . . n' est pas non plus *xénologie* (parler en langues étrangères), seuf cas miraculeux, qui seraient de toute maniere exceptionels, et qui n'ont jamais été scientifiquement constatés.« Ipak postoje mnoga svjedočanstva o toj pojavi, tj. da bi ljudi govorili sebi nepoznatim jezicima, usp. John L. Sherill, *Sie sprechen in anderen Zungen*, Verlag Johannes Fix, Schondorf, 1972². Te se pojave ipak ne smiju dokazivati iz Biblije niti valja njima potvrđivati prisutnost i djelovanje Duha, a da se prije ne ispitaju sve ostale mogućnosti i okolnosti. To se uglavnom javlja u američkim pentekostalnim pokretima.

17 Günther Bornkamm, n. dj. str. 188; E. B. Allo, n. dj. str. 381.

Takvo stanje izazivalo je u prošlosti ne jedanput reakcije i revolucije u Crkvi i svijetu. Ono je izazov i karizmatičkim gibanjima. Kao u svakom naglom i revolucionarnom pokretu, tako ima i u karizmatičkom gibanju mnogo nejasnoća i pretjeranosti. Poznavaoi tih kretanja spominju kao najizrazitije slijedeće: *iluministički duh*; to bi bilo uvjerenje da Duh vodi svakoga pojedinca mimo društvenih i crkvenih smjernica i njih bi nadahnjivao u svakom slučaju i bili bi uvjereni da su ispravni, dapače najispravniji. *Karizmanija* je uporno traženje potvrde Duha za njihovo djelovanje, a to potvrđivanje pratile bi nužno vanjske očite manifestacije. *Paraklerikalizam* je reakcija na pretjerani monopol klera u prošlosti. Svjesni Duha, karizmatičari ponegdje istupaju kao novi vođe zajednica, iako uporno tvrde da to ne žele biti. Time istupaju samo pod novim oblikom po primjeru klerikalizma.

Odstupanje od tradicionalne duhovnosti je pokušaj da se dopusti pojedincima novo iskustvo koje nije nikada u prošlosti doživljeno. Svakog pojedinca Duh vodi na novi način i ne bi trebalo biti kalupa po kojima se dolazi do svetosti. Treba pripaziti kako su i sveci u prošlosti svaki na svoj način bili izvorni i bez kalupa. *Otuđivanje od institucionalne Crkve* ili *sektarizam* i *elitizam* odnosno *samosvjesnost*¹⁸.

Uza sve opasnosti, rizike i devijacije, koje ga izvana, na prvi pogled, i obilježuju, karizmatički pokret se, u osnovici, opravdano poziva na biblijske izvore, na život u Pracrkvi kao i na svoju odanost crkvenom učiteljstvu. Očito je da vrijednosti tog pokreta nisu nova iznašaća niti nove objave; sve je to pohranjeno u krilu kršćanstva. Ali je istina, da se on otkriva u novom svjetlu i pokušava živjeti novim poletom karizme Duha. Karizmatički pokret novi je izazov cijeloj Crkvi, da, u duhu Sabora, pospješuje brigu oko jačeg prestrukturiranja crkvenoga života: bogoslužja, molitve, jačeg povjeravanja dužnosti vjernicima svih slojeva. Prve kršćanske zajednice, ma gdje se one nalazile, nastojale su biti zajedništvo života i međusobne pažnje, a ne samo zajednice ideja, istina i zakonske prakse. O tom nas dovoljno uvjerava i Luka u Djelima, kada govori o prvim zajednicama i Pavao sa svojim malim crkvama, kao i Ivan u Otkrivenju, a Isus najveći karizmatik i karizma ujedno, kada postupa sa svojim učenicima — Dvanaesticom kao ozbiljan izazov svim vremenima.

18 Edward D. O'Connor, *Spontaner Glaube*, str. 196 sl. René Laurentin, n. dj. str. 205 sl.